

інноваційний підхід до розв'язання досліджуваної проблеми, оснований на сучасних інформаційних технологіях, і представлено веб-портал, що реалізує новий підхід. Описано його основні функції, можливості і характерні особливості, а також перспективи подальшого розвитку.

Ключові слова: взаємодія поліції з населенням, інноваційний підхід, сучасні інформаційні технології, інформування населення, веб-портал, географічна карта місцевості, відображення в реальному часі.

UZLOV D. Y., STRUKOV V. M. INNOVATIVE APPROACH TO COMMUNITY POLICING BASED ON MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES

The problem of the police transition to new forms and methods of interaction with the population based on modern information technologies has been studied. The state of this issue in the world and in Ukraine has been analyzed. The review of international automated means of community policing has been accomplished. The authors have formulated the principles, which should be the basis for modern system of public relations between police and public, in the context of the fact that Ukraine took a step to join the European Union and, therefore, the commitment to democratic principles of law enforcement agencies' activities and European approaches to interaction with the population and assessment of police activities.

The authors have stated in details that an innovative approach implemented on modern web technologies, in the form of a web portal www.police.kh.ua, which allows the police to interact with the public on a completely new, modern, principles meeting the European requirements developed the solution of the considered issues by Kharkiv IT-specialists together with the employees of the Department of information support of the Chief department of the National Police in Kharkiv region. The portal ensures the fulfillment of three groups of functions: 1) to inform the public on the crime rate in the attended area (in this case – Kharkiv region), 2) the implementation of the feedback from the public and 3) the provision of services. The paper describes all the basic functions, features and characteristics of the instruments. It has been indicated that in the future there will be an expansion of the service functions provided by the addition of a module to assess the effectiveness of the police through an interactive survey and expanding public awareness function by adding a module of analysis of the dynamics of crime for different categories of crimes for different time intervals. Thus, a unique and unparalleled in the world instrumental mechanism making it possible to transfer the police relationship with the population on a completely new and modern technological platform has been created.

Keywords: community policing, innovative approach, modern information technologies, public awareness, web portal, geographical map of the area, real-time display.

УДК 342.9

В. І. ФЕЛИК,

кандидат юридичних наук, доцент,

директор Прикарпатського юридичного інституту

Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Івано-Франківськ)

ОНТОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТА ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Досліджено поняття та сутність об'єкта профілактичної діяльності Національної поліції України. На підставі аналізу різних наукових концепцій сформульовано авторське визначення поняття об'єкта профілактичної діяльності Національної поліції, виявлено співвідношення об'єкта та предмета профілактичної діяльності Національної поліції, охарактеризовано сутність об'єкта профілактичної діяльності поліції.

Ключові слова: Національна поліція України, профілактична діяльність, онтологічна характеристика, об'єкт діяльності, предмет діяльності, об'єкт управління.

Felyk, V.I. (2016), "Ontological characteristics of the object of preventive activities of the National Police of Ukraine" ["Ontologichna kharakterystyka obiekta profilaktychnoi diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy"], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 94–98.

Постановка проблеми. Профілактична діяльність посідає одне із центральних місць серед функцій Національної поліції України.

Вона спрямована на попередження вчинення правопорушень та злочинів шляхом ужиття різноманітних превентивних заходів. Можна

стверджувати, що профілактична діяльність відрізняється багатооб'єктністю, оскільки для досягнення високого рівня ефективності в цій сфері необхідно впливати на різні явища та умови, що сприяють вчиненню правопорушень. Поряд із цим варто зауважити, що в науковій літературі не склалося єдиного концептуального підходу до розуміння сутності об'єкта профілактичної діяльності, а враховуючи факт ухвалення нового закону України «Про Національну поліцію», проблема визначення об'єктів профілактичної діяльності Національної поліції потребує проведення сучасних досліджень. У зв'язку з цим виникає необхідність у наданні онтологічної характеристики об'єктів профілактичної діяльності Національної поліції України.

Актуальність теми дослідження підтверджується недостатньою кількістю наукових робіт, що ґрунтуються на сучасних підходах і положеннях нового Закону України «Про Національну поліцію», присвячених визначенню сутності об'єктів профілактичної діяльності Національної поліції, що у поєднанні з необхідністю комплексного наукового аналізу цього питання обумовлює важливість і своєчасність цієї статті.

Стан дослідження. Окремі аспекти профілактичної діяльності правоохоронних органів, а також об'єктів цієї діяльності досліджували такі вчені, як О. Б. Андреева, В. М. Бабакін, С. Г. Братель, К. Л. Бугайчук, Є. В. Додін, С. М. Кавун, О. М. Ключев, І. І. Комарницька, М. І. Корнієнко, В. І. Мельник, Д. М. Овсянко, С. Д. Подлінев, О. В. Руденко, С. В. Шестаков та багато інших. Однак на сьогодні відсутні комплексні дослідження, присвячені визначенню сутності об'єктів профілактичної діяльності Національної поліції України, що ще раз підкреслює важливість та актуальність запропонованої теми.

Метою статті є визначення поняття та сутності об'єктів профілактичної діяльності Національної поліції України. Для досягнення поставленої мети планується виконати такі завдання: сформулювати авторське визначення поняття об'єкта профілактичної діяльності Національної поліції, виявити співвідношення об'єкта та предмета профілактичної діяльності Національної поліції, охарактеризувати сутність об'єктів профілактичної діяльності поліції.

Виклад основного матеріалу. Традиційно в правовій науці об'єктом правовідносин називають те, на що спрямовано відповідні правовідносини, те, заради чого вони виникають. Однак такий підхід видається дещо абстрактним і не дає можливості сконцентрувати увагу

на конкретних особливостях досліджуваного явища. Між тим, важливість визначення об'єкта будь-якої соціальної діяльності обумовлюється тим, що саме його конкретизація дозволяє окреслити межі такої діяльності й виокремити коло правовідносин, що складаються у зв'язку з її здійсненням.

Проблема визначення об'єкта посилюється ще й тим, що в тлумачних словниках ця категорія визначається як явище чи предмет, на який спрямовується будь-яка діяльність [1, с. 845], тобто в одному зі своїх значень вона є тотожною поняттю «предмет». Таке отождивлення зустрічається і в роботах деяких науковців [2]. Отже слід указати на різницю між цими двома поняттями, яка виражається в глибині та широті їх змісту, що в деяких випадках має принципове значення. Наприклад, об'єктами профілактичної діяльності Національної поліції можуть виступати дії та поведінка суб'єктів правовідносин, а також різні процеси політико-правового характеру (поведінка підлітків, осіб, схильних до вчинення правопорушень та ін.), тоді як предметом такої діяльності є конкретні матеріальні та нематеріальні блага й цінності (матеріальне благополуччя осіб, які опинились у скрутних життєвих умовах, рівень їх доходу тощо).

Отже, на підставі наукового аналізу поняття «об'єкт» спробуємо визначити його онтологічну сутність стосовно профілактичної діяльності Національної поліції України.

Так, на думку В. В. Молдована та Л. І. Чулінди, об'єкти правовідносин – це матеріальні або нематеріальні блага, заради одержання, передання або використання яких виникають права й обов'язки учасників правовідносин [3, с. 104]. Це визначення кореспондує з думкою іншого науковця – М. В. Цвіка про те, що об'єкти правовідносин пов'язані з правами й обов'язками суб'єктів правовідносин, із можливістю користуватися та розпоряджатися будь-чим. Вони обумовлюються певним способом поведінки й дозволяють претендувати на певні за характером дії інших осіб [4, с. 407]. Тобто науковці цілком справедливо звертають увагу на нерозривний взаємний суб'єктно-об'єктний зв'язок, який показує, що для того, щоб мати можливість впливати на об'єкт правовідносин, суб'єкт має володіти достатнім рівнем повноважень у цій сфері – мати відповідний рівень правосуб'єктності.

В. К. Шкарупа об'єктом адміністративно-правових відносин називає особливий вид суспільних відносин, що втілюють у собі характер діяльності окремих суб'єктів права, юридичні

наслідки їх поведінки та певні правові інтереси, у т. ч. майнового чи немайнового характеру та ін. [5, с. 26]. Однак, на нашу думку, такий підхід є не зовсім правильним. Зокрема, визначаючи об'єкт як вид правовідносин, науковець наділяє його всіма атрибутами правовідносин – суб'єктом, об'єктом і змістом. У підсумку виявлятиметься, що будь-який «об'єкт» має свій власний «об'єкт», що в принципі не має сенсу.

Більш вузького підходу дотримуються Д. М. Овсянко та інші науковці, які стверджують, що об'єктом адміністративно-управлінських відносин слід вважати діяльність людей та їх об'єднань щодо реалізації у сфері виконавчої влади своїх прав та обов'язків, їх свідомовольову поведінку [6, с. 15]. Між тим, зводити об'єкт адміністративно-правових відносин лише до діяльності осіб не варто, адже під вплив управлінських правовідносин підпадають і інші політико-правові явища – поведінка зазначених осіб, управлінські процеси тощо.

Цікавою видається дворівнева концепція Є. В. Курінного, який вважає, що внутрішня будова об'єкта адміністративно-правових відносин характеризується неоднорідною конструкцією, в якій структурно присутні головна та допоміжна частини. При цьому допоміжна частина пов'язана з поведінкою суб'єктів зазначених відносин, а головний рівень складають узагальнені потреби й інтереси, що вже мають адміністративно-правову регламентацію та реалізуються за допомогою відповідних норм [7, с. 14].

Застосовуючи метод дедукції та рухаючись від загального до конкретного, слід погодитись із твердженням О. М. Ключєва, який зазначає, що профілактика правопорушень – це особливий вид соціального управління, що має за мету зниження інтенсивності процесів детермінації правопорушень, нейтралізацію дії її причин та умов для обмеження правопорушень до соціально прийняттого рівня [8, с. 99]. Отже, говорячи про профілактичну діяльність як особливий вид державного управління, необхідно зважати на поняття «об'єкт управління».

Ю. О. Тихомиров вважає, що існують різні рівні та види об'єктів як систем, що вимагають управління [9, с. 106–107]. Що ж стосується самої дефініції, то традиційно об'єктом управління визнається система, яка підпорядковується владній волі суб'єкта управління й виконує його рішення, тобто система, якою управляють [10, с. 239]. Погоджуючись із цим визначенням, необхідно додатково з'ясувати співвідношення об'єкта й предмета управління.

У філософській та правовій літературі деякі науковці зазначають, що між об'єктом і предметом пізнання немає різниці або що на емпіричному рівні наукового пізнання немає потреби розрізняти об'єкт і предмет [2]. Однак, як зазначалося вище, в окремих випадках така різниця існує.

В. В. Шилов, досліджуючи профілактичну діяльність органів прокуратури, до об'єктів такої діяльності відносить фізичних та юридичних осіб, умови й фактори суспільного життя, що розцінюються чи можуть бути розцінені як криміногенні фактори. Предмет профілактики органів прокуратури, на думку вченого, – це певна конкретизована частина об'єкта профілактичної діяльності, на яку звертаються профілактичні заходи; це ті його (об'єкта) конкретні умови, обставини та фактори, на перетворення яких спрямовано відповідні профілактичні заходи, що вживаються органами прокуратури в порядку, межах та обсягах, що відповідають їх правовому статусу [11, с. 430].

Таким чином, об'єкт і предмет профілактичної діяльності співвідносяться як загальне та конкретне: об'єкт – це система дій і поведінки різноманітних суб'єктів, умови їх життя, а також інші політико-правові явища, на які впливають профілактичні заходи; предмет, на відміну від об'єкта, відрізняється більшою конкретністю та являє собою більш вузьку систему, на яку спрямований управлінський профілактичний вплив.

Стаття 5 законопроекту «Про профілактику правопорушень» називається «Об'єкти профілактики правопорушень». У ній зазначено, що дія цього Закону поширюється на: громадян України, осіб без громадянства, а також іноземців, за винятком дипломатичних представників іноземних держав та інших громадян, які за законами України й міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, користуються імунітетом від кримінальної та адміністративної юрисдикції; криміногенні чинники правопорушень; осіб із криміногенними схильностями, а також юридичних осіб стосовно дотримання ними вимог законодавства щодо охорони державного і колективного майна; мікросередовище, яке сприяє формуванню особи з криміногенними схильностями [12].

Виходячи з вищезазначеного, а також на підставі аналізу положень закону України «Про Національну поліцію» [13], до об'єктів профілактичної діяльності Національної поліції доцільно віднести:

– публічну безпеку та порядок, права й свободи людини й громадянина, інших осіб, діяльність органів державної влади й місцевого самоврядування та їх посадових осіб щодо забезпечення публічної безпеки та порядку;

– дії та поведінку осіб, схильних до девіантної поведінки, умови та способи їх життя, матеріальне благополуччя цих осіб, процес їх соціалізації, працевлаштування;

– причини й умови, що сприяють вчиненню злочинів та правопорушень, процес усунення негативних наслідків учинюваних правопорушень;

– дії органів поліції щодо розробки програм, концепції та планування діяльності у сфері попередження вчинення правопорушень і злочинів, процес участі органів поліції у спільних з іншими правоохоронними органами заходах, спрямованих на профілактику правопорушень;

– дії органів поліції щодо патрулювання вулиць та інших публічних місць із метою попередження вчинення правопорушень тощо.

Отже, об'єкт профілактичної діяльності Національної поліції України – це сукупність дій, процесів та інших явищ суспільного життя, на

які впливають заходи та повноваження органів поліції, спрямовані на попередження вчинення правопорушень або попередження чи зменшення їх негативних наслідків, зниження рівня правопорушень у державі та в окремих регіонах і забезпечення високого рівня публічної безпеки та порядку.

На підставі здійсненого в цій статті науково-правового аналізу можемо зробити **висновок**, що онтологічна сутність об'єкта профілактичної діяльності Національної поліції України полягає в такому: по-перше, він окреслює межі профілактичної діяльності органів поліції; по-друге, він обумовлюється системою повноважень Національної поліції у сфері профілактики правопорушень та охоплює лише ті дії, поведінку та інші процеси, на які органи поліції уповноважені впливати.

Виходячи з того, що чинний Закон України «Про Національну поліцію» не визначає об'єкти профілактичної діяльності Національної поліції та не регламентує межі такої діяльності, вважаємо, що **напрямок подальших наукових досліджень** у цій сфері має стати розробка пропозицій щодо внесення відповідних змін і доповнень до чинного законодавства України.

Список бібліографічних посилань

1. Ушаков Д. Н. Толковый словарь современного русского языка/под ред. Н. Ф. Татьянченко. М.: Альта-Пресс, 2005. 1216 с.
2. Руденко О. В. До проблеми співвідношення об'єкта та предмета наукового пізнання // Міжнародна наукова конференція «Дні науки філософського факультету – 2005». Ч. 2: матеріали доп. та виступів. Київ: Київ. ун-т. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Rudenko/tezi.htm> (дата звернення: 21.07.2016).
3. Молдован В. В., Чулінда Л. І. Правознавство: навч. посіб. 2-ге вид. Київ: Центр учб. літ., 2010. 184 с.
4. Загальна теорія держави і права : підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закладів освіти/М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богачова та ін.; за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2002. 432 с.
5. Адміністративне право України: посіб. для підготовки до іспитів/Г. Г. Забарний, Р. А. Калюжний, В. О. Терещук, В. К. Шкарупа. Київ: Вид. Паливода, 2001. 194 с.
6. Овсянко Д. М. Адміністративное право в схемах и определениях : учеб. пособие. М.: Юристь, 2001. 77 с.
7. Курінний Є. В. Предмет і об'єкт адміністративного права України: характеристика категорій в умовах системного реформування: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2004. 38 с.
8. Клюєв О. М. Форми та методи профілактичної діяльності органів внутрішніх справ на місцевому рівні // Форум права. 2007. № 1. С. 99–103. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2007_1_19.pdf (дата звернення: 21.07.2016).
9. Тихомиров Ю. А. Публичное право: учебник. М.: БЕК, 1995. 496 с.
10. Державне управління: підручник: у 2 т./Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
11. Шилов В. В. Щодо сутності об'єкта та предмета профілактичної діяльності органів прокуратури // Форум права. 2014. № 3. С. 427–431. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_3_72.pdf (дата звернення: 21.07.2016).
12. Про профілактику правопорушень: проект закону України від 29.12.2009 // Судова влада України: офіц. веб-портал. 30.12.2009. URL: <http://cv.court.gov.ua/tu26/6/2358> (дата звернення: 21.07.2016).
13. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

Надійшла до редколегії 22.07.2016

**ФЕЛИК В. И. ОНТОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ОБЪЕКТА
ПРОФИЛАКТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИЦИИ
УКРАИНЫ**

Исследованы понятие и сущность объекта профилактической деятельности Национальной полиции Украины. На основе анализа различных научных концепций сформулировано авторское определение понятия объекта профилактической деятельности Национальной полиции, выявлено соотношение объекта и предмета профилактической деятельности Национальной полиции, охарактеризована сущность объекта профилактической деятельности полиции.

Ключевые слова: Национальная полиция Украины, профилактическая деятельность, онтологическая характеристика, объект деятельности, предмет деятельности, объект управления.

**FELYK V. I. ONTOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE OBJECT
OF PREVENTIVE ACTIVITIES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE**

The concept and essence of the object of preventive activities of the National Police of Ukraine have been researched. It has been established that the object and the matter of preventive activities correspond as general and specific: the object – is a system of actions and behavior of various subjects, their living conditions, and other political and legal phenomena affected by preventive measures; the subject, unlike the object is more specific and is a more narrow system that is affected by managerial preventive impact.

The object of preventive activities of the National Police of Ukraine has been defined as a set of actions, processes and other phenomena of social life, influenced by the events and powers of the police, aimed at preventing offenses or prevention or reduction of their negative effects, the decline of crime rate in the country and in some regions, as well as ensuring a high level of public safety and order.

The author includes to the objects of preventive activities of the National Police: public safety and order, rights and freedoms of man and citizen, other persons, activities of state authorities and local self-governments and their officials to ensure public safety and order; actions and behavior of people prone to deviant behavior, conditions and the way of life, material well-being of these people, the process of their socialization, employment; causes and conditions that assist to the commission of crimes and offenses, the process of eliminating negative effects of the committed offenses; actions of the police concerning the elaboration of programs, concept and planning of the activities for the prevention of offenses and crimes' commission, the process of involvement of the police in common activities with other law enforcement agencies aimed at preventing crimes; actions of the police to patrol the streets and other public places in order to prevent the commission of offenses, etc.

It has been determined that the ontological essence of the object of preventive activities of the National Police of Ukraine is as follows: first, it outlines the boundaries of police preventive activities; secondly, it is conditioned by the system of authorities of the National Police in the area of crime prevention and includes only those actions, behavior and other processes, on which the police is authorized to affect.

Keywords: National Police of Ukraine, preventive activities, ontological characteristics, object of activities, matter of activities, object of management.